

L'Escola de Montjuïc, una escola republicana

Ara fa poc més de noranta anys, el 3 de setembre de 1933, s'inaugurava al barri gironí de Pedret l'escola Ignasi Iglésias. Aquest grup escolar va ser l'expressió d'un dels eixos centrals de la política reformista republicana encetada dos anys abans: "Hom ha tingut en compte, en el conjunt i en tots els detalls, els darrers avenços pedagògics", escriuria l'octubre del mateix any Carles Rahola al suplement literari de *L'Autonomista*.

La construcció de l'escola s'inspirà en diversos corrents pedagògics i filosòfics. Va ser el resultat d'una dinàmica absorció de les idees progressistes desplegades a Europa, Espanya i Catalunya durant els anys previs.

En el marc europeu, les perspectives en l'Escola Nova van ser fonamentals en situar l'infant al

centre del procés educatiu. Junament amb el krausisme, aquestes idees van influir notablement en la madrilenya Institución Libre de Enseñanza. Tot això va coincidir amb un procés de renovació en l'àmbit català, impulsat sota els auspicis de la Mancomunitat i desplegat a través d'una col·laboració entre intel·lectuals vinculats a la Lliga Regionalista, republicans catalanistes, anarquistes i socialistes, com Rafael Campalans.

Amb l'arribada de la Segona República, els mestres, les escoles i l'educació en general es van situar al moll de les polítiques públiques. No casualment, Manuel Azaña va afirmar que l'escola pública havia de ser "el escudo de la República" i va nomenar el mestre radical socialista català Marcel·lí Domingo i l'institucionista Fernando de los Ríos com a

ministres del primer govern provisional.

En aquest context naixia l'escola Ignasi Iglésias del barri de Montjuïc. Per això, a l'acte inaugural van participar l'alcalde de la ciutat, Miquel Santaló; el president de la Generalitat, Francesc Macià, i el ministre d'Instrucció Pública, Marcel·lí Domingo. Els tres nivells de l'administració mostraven la sintonia en termes educatius en aquell primer bienni republicà. Es trobaven per celebrar la creació d'una escola graduada de nois i una de noies que seguia els preceptes institucionistes i de l'Escola Nova catalana.

Els principis de la Segona República resultaven palpables també en l'edifici mateix. L'escola constitueix un compendi dels plantejaments racionalistes apli-

cats al triomf de la funció i als valors de l'higienisme. El projecte arquitectònic es devia a Ricard Giralt Casadesús, arquitecte municipal de Girona que ha estat catalogat com a "racionalista" i "noucentista pragmàtic". Etiquetes a banda, els aspectes formals de la seva obra s'han de llegir en clau conceptual: home d'esquerreres, republicà i municipalista, les seves màximes preocupacions es van orientar cap als barris de treballadors i arreu on els edificis, les infraestructures i l'urbanisme poguessin tenir un paper a l'hora de dignificar la vida de les persones. Durant la Segona República, Montjuïc s'havia de convertir en una ciutat jardí per a obrers, amb un parc bosc destinat al grup escolar anomenat en honor d'Ignasi Iglésias.

Com va escriure Joaquim Na-

dal el gener de 2009, l'Escola Montjuïc encara "emergeix com un far blanc de cultura i pedagogia encarat a la visió més completa i monumental d'una de les façanes de la ciutat històrica". Hem d'entendre aquesta escola com l'expressió de la nostra millor tradició pedagògica i cívica. Lluny de convertir-la en l'expressió d'una inexistente república catalana *avant la lettre* –com va fer la regidora d'Educació de l'Ajuntament de Girona en una piulada–, és fonamental reivindicar-la com a part del conjunt de la nostra història, construïda sempre a partir d'un diàleg democràtic entre Europa, Espanya i Catalunya.

Un diàleg a voltes inestable, però sempre necessari per oferir fites tan notables, avançades i esperançadores com la que va significar l'escola Ignasi Iglésias.